

Škoda Auto Vysoká škola o.p.s.

Studijní program: B0413P050002 Ekonomika a management

Studijní obor/specializace: Finanční řízení

Model očekávaných dopadů zavedení windfall tax v České republice Bakalářská práce

Benedikt Troják

Vedoucí práce: doc. Ing. Jiřina Bokšová, Ph.D.

Škoda Auto Vysoká škola

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatel: **Benedikt Troják**
Studijní program: Ekonomika a management
Specializace: Finanční řízení

Název tématu: **Model očekávaných dopadů zavedení windfall tax v České republice.**

Cíl: Cílem bakalářské práce je vysvětlit historii daně z neočekávaných zisků, vymezit současné parametry zavedení této daně v České republice včetně představení modelového příkladu dopadu zavedení windfall tax na pozici účetní jednotky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce jsou dále vymezeny jevy z ekonomické teorie, které mohou při zavedení této daně nastat (například bod zlomu na Lafferovo křivce, kdy od určité míry zdanění celkový daňový výnos státu začne klesat). V praktické části práce je proveden model očekávaných dopadů windfall tax na dvou vybraných účetních jednotkách (jedna z energetického sektoru a jedna z bankovního sektoru).

Rámcový obsah:

1. Daň z neočekávaných zisků (historie windfall tax; důvody zavedení windfall tax v ČR; parametry zavedení windfall tax v ČR; parametry zavedení windfall tax ve vybraných členských zemích EU).
2. Ekonomická východiska windfall tax (např. bod zlomu na Lafferovo křivce).
3. Praktická část práce – model očekávaných dopadů windfall tax na dvou vybraných účetních jednotkách (z energetického sektoru a ze sektoru bankovního) včetně vyvození závěrů.

Rozsah práce: 25 – 30 stran

Seznam odborné literatury:

1. VYCHOPEŇ, Jiří. *MERITUM Daň z příjmů 2022*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. 546 s. ISBN 978-80-7676-356-2.
2. MANKIWI, N G. *Principles of Economics*. Boston, MA: Cengage Learning, 2017. 836 s. ISBN 978-1-3055-8512-6.

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2022

Termín odevzdání bakalářské práce: prosinec 2023

L. S.

Elektronicky schváleno dne 14. 4. 2023

Benedikt Troják

Autor práce

Elektronicky schváleno dne 26. 4. 2023

doc. Ing. Jiřina Bokšová, Ph.D.

Vedoucí práce

Elektronicky schváleno dne 28. 4. 2023

doc. Ing. Romana Čížinská, Ph.D.

Garantka studijní specializace

Elektronicky schváleno dne 2. 5. 2023

doc. Ing. Pavel Mertlík, CSc.

Rektor ŠAVŠ

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracoval samostatně a použité zdroje uvádím v seznamu literatury. Prohlašuji, že jsem se při vypracování řídil vnitřním předpisem Škoda Auto Vysoké školy o.p.s. (dále jen ŠAVŠ) směrnicí Vypracování závěrečné práce.

Jsem si vědom, že se na tuto závěrečnou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, že se jedná ve smyslu § 60 o školní dílo a že podle § 35 odst. 3 je ŠAVŠ oprávněna mou práci využít k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna podle § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Beru na vědomí, že ŠAVŠ má právo na uzavření licenční smlouvy k této práci za obvyklých podmínek. Užiji-li tuto práci, nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, mám povinnost o této skutečnosti informovat ŠAVŠ. V takovém případě má ŠAVŠ právo ode mne požadovat příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to až do jejich skutečné výše.

V Praze dne 17.11.2023

Touto cestou bych rád vyjádřil svoji vděčnost za vedení a podporu během mé bakalářské práce paní doc. Ing. Jiřině Bokšové, Ph.D. Vaše odborné vedení a rady hrály klíčovou roli v úspěšném dokončení této závěrečné práce. Také bych rád poděkoval za čas, který jste mi věnovala a za vaši neustálou podporu v průběhu celého procesu psaní bakalářské práce. Bez vaší pomoci by to nebylo možné.

Obsah

Úvod.....	7
1 Daň z neočekávaných zisků	8
1.1 Historie windfall tax	8
1.2 Důvody zavedení winfall tax v České republice	9
1.3 Parametry windfall tax v České republice.....	10
1.4 Parametry windfall tax ve vybraných členských zemích Evropské Unie	13
2 Ekonomická východiska windfall tax.....	16
2.1 Lafferova křivka.....	16
2.2 Úrokové sazby České národní banky a jejich vliv na čistý úrokový výnos komerčních bank	18
3 Model očekávaných dopadů windfall tax na vybraných účetních jednotkách. 22	
3.1 Model účetní jednotky z energetického sektoru	22
3.2 Model účetní jednotky z bankovního sektoru	28
Závěr	35
Seznam literatury	38
Seznam obrázků a tabulek.....	40
Seznam příloh	41

Seznam použitých zkratk a symbolů

USA – Spojené státy americké

OPEC – Organization of the Petroleum Exporting Countries (Organizace zemí vyvážejících ropu)

EU – Evropská Unie

ZDP – Zákon č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. (Zákon o daních z příjmů)

ČNB – Česká národní banka

ČSÚ – Český statistický úřad

KB – Komerční banka, a.s.

Úvod

Předmětem bakalářské práce je mimořádná daň z neočekávaných zisků, která byla zavedena v České republice od roku 2023 v důsledku válečné situace na Ukrajině a vysoké inflace v České republice. Toto daňové opatření vzniklo v kontextu globálních ekonomických výzev, které tato mimořádná situace přinesla. Dopady této válečné situace mohou mít významný vliv na celosvětovou ekonomiku.

Cílem bakalářské práce je představit historii daně z neočekávaných zisků, vymezit současné parametry zavedení této daně v České republice včetně představení modelového příkladu dopadu zavedení windfall tax na pozici účetní jednotky.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce jsou dále zkoumány ekonomické jevy, které mohou nastat při zavedení této daně. Mezi tyto jevy patří například bod zlomu na Lafferově křivce, kdy od určité míry zdanění celkový daňový výnos státu začne klesat. Teoretická část poskytuje důležitý rámec pro pochopení ekonomických dopadů daně z neočekávaných zisků.

V praktické části práce jsou modelovány očekávané dopady windfall tax na dvě vybrané účetní jednotky. Jelikož se zavedení daně z neočekávaných zisků týká společností z energetického a bankovního sektoru, byla zvolena jedna společnost z energetického sektoru a jedna z bankovního sektoru. Konkrétně jde o nejvýznamnější českou energetickou společnost ČEZ, a.s., a velmi významnou bankovní společnost Komerční banka, a.s. Tímto způsobem bude možné zkoumat dopady daně z neočekávaných zisků na dva významné hráče na českém trhu.

Teoretická část práce je zpracována empirickou metodou výzkumu, a to obsahovou analýzou všech dostupných relevantních odborných zdrojů týkajících se zkoumaného tématu. Praktická část práce je zpracována vědeckou metodou modelování (myšlenkový experiment) na základě veřejně dostupných dat zkoumaných společností.

Bakalářská práce se nezabývá problematikou vyvážení zisků mimo Českou republiku ani nezkoumá různé jiné způsoby, které mohou společnosti využívat ke snížení jejich základu daně a výsledné daňové povinnosti.

Bakalářská práce je vypracována v souladu s platnou legislativou k 31.12.2023.

1 Daň z neočekávaných zisků

Daň z neočekávaných zisků, také označovaná jako windfall tax je specifickým typem daně, který má za cíl zdanit nadměrné neočekávané zisky, které podniky či odvětví dosáhnou zpravidla v důsledku vnějších faktorů, které nelze ovlivnit či předvídat. Tato daňová opatření vzbuzují pozornost a debatu v ekonomickém prostředí a jsou často kontroverzní z hlediska svého vlivu na podnikání a ekonomiku jako celek. První kapitola se zabývá zavedením daně z neočekávaných zisků, její historií, důvody pro její implementaci v České republice, porovnáním zavedení daně z neočekávaných zisků v rámci Evropy a klíčovými parametry, které ovlivňují její fungování.

1.1 Historie windfall tax

Termín windfall profits se může do češtiny volně přeložit jako zisky, které jsou mimo kontrolu jejich příjemce. Podle Gaurava (2009) se obvykle jedná o vysoké jednorázové zisky způsobené neočekávanou situací. Z hlediska investice mohou být považovány za excesivní či neférové, proto se obvykle ve spojení s těmito výnosy objevuje i dodatečné zdanění.¹

Windfall tax původně vznikla v osmdesátých letech 20. století ve Spojených státech amerických. Socio-ekonomické prostředí pro zavedení této daně se již postupně tvořilo během šedesátých a sedmdesátých let 20. století. V zimě 1972 až 1973 bylo zaveden arabské embargo. Během této doby začala také Organizace zemí vyvážejících ropu ovlivňovat dostupnost ropy, což mělo za následek zastropování cen ze strany USA. Po určité době se USA rozhodlo toto zastropování zrušit. Mnoho ekonomů věřilo, že toto rozhodnutí bude mít za následek obrovské nezasloužené zisky v ropném průmyslu, jelikož OPEC dokázal úspěšně regulovat nabídku ropy a ovlivňovat tak světové ceny (Gaurav, 2009).¹

V návaznosti na toto navyšování cen podepsal tehdejší prezident USA Jimmy Carter zákon „The Crude Oil Windfall profit tax act“. Jak název napovídá mělo se jednat o daň ze zisku. Podle Thorndika (2008) se však nejednalo o daň z neočekávaných

---

¹ SHUKLA, Gaurav. THE DYNAMICS OF WINDFALL TAXATION SYSTÉM. Taxman mag. vydání. 178 str. 64. 2009, Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/326913417_THE_DYNAMICS_OF_WINDFALL_TAXATION_SYSTEM

zisků, nýbrž o daň z výnosů, protože se pro výpočet této daně určila „přiměřená cena“ a vše nad tuto cenu bylo poté daněno 15% až 70% sazbou daně podle dané kategorie ropy či ropných produktů. Můžeme tedy říct, že byla daněna cena ropy, ne zisky ropných společností.²

Thorndike (2008) tvrdí, že dodatečná korporátní daň zavedena již během 1. a 2. světové války se dá považovat za první zavedení windfall tax, jelikož byl pro výpočet této daně vypočítán zisk za 4 roky před danou krizí a poté na základě průměrného zisku byla stanovena hranice od které bude uplatňováno dodatečné zdanění.³ Tento způsob výpočtu daně je tedy velmi podobný zavedení daně z neočekávaných zisků v roce 2023 v České republice a dalších členských státech Evropské Unie, které jsou popisovány v navazujících kapitolách.

1.2 Důvody zavedení windfall tax v České republice

Dle ministerstva financí je hlavním důvodem pro zavedení daně z neočekávaných zisků v České republice potřeba získat dodatečné příjmy do státního rozpočtu. Tyto příjmy mají z velké části pomoci s mimořádnými výdaji na zastropování cen energií pro občany a firmy. Ministr financí České republiky Stojanura (2022) tvrdí, že pokud by nebylo války na Ukrajině a dopadů, které s ní souvisí, o žádné dani z neočekávaných zisků by se ani neuvažovalo. Sektory ekonomiky jako je energetika a bankovníctví generují vysoké zisky, které ovšem nejsou z důvodu inovací či zlepšení služeb, nýbrž situací způsobenou válkou, tedy bez jejich zapříčinění. Stojanura (2022) uvedl také, že veškeré výdaje spojené s kompenzacemi nemohou jít pouze na vrub státního rozpočtu a považuje tak za správné, aby byly společnosti solidární s tím, že vybrané prostředky půjdou na pomoc lidem a firmám s vysokými cenami energií.⁴

---

² THORNDIKE, Joseph. (2008) Historian Details Roots of Windfall Profit Tax, All Things Considered. NPR. Dostupné z: <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=90142714>

³ THORNDIKE, Joseph. (2008) Historian Details Roots of Windfall Profit Tax, All Things Considered. NPR. Dostupné z: <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=90142714>

⁴ Oddělení komunikace s médii. mfcz.cz: Mimořádná daň z neočekávaných zisků bude platit od 1. ledna 2023[online]. Praha: ministerstvo financí České republiky, 06.10.2022, 13.12.2022 [cit. 11.10.2023]. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2022/mimoradna-dan-z-neocekevanych-zisku-bude-48951>

Podobný názor zastává i ministr pro místní rozvoj Bartoš (2022), který říká, že firmy ze zmíněných sektorů mají neočekávané zisky v důsledku války. Tyto zisky vznikají na úkor vyšších nákladů domácností a je správné peníze domácnostem vrátit.⁵

Ekonom Trinity Bank Kovanda (2022) oponuje tomuto tvrzení, jelikož podle něj za mimořádným ziskem bank není válka na Ukrajině, ale vysoká míra inflace, která byla zapříčiněna především rozhozováním předešlé vlády. Na vysokou inflaci reaguje Česká národní banka zvyšováním úrokových sazeb, čímž přímo zvyšuje ziskovost komerčních bank. Podobně je to i se ziskovostí energetických společností, která byla způsobena vysokým růstem cen elektřiny a plynu již čtyři měsíce před začátkem války.⁶ Argumentace ekonoma Kovandy se zakládá na tom, že mimořádná ziskovost těchto firem není způsobena situací spojenou s válkou na Ukrajině a tím vyvrací odůvodnění ministra financí, který pro zavedení této daně argumentoval právě válkou, ale neříká, že by tyto firmy neměly nadměrné neočekávané zisky.

Dle kalkulací Ministerstva financí České republiky by příjmy do státního rozpočtu v roce 2023 měly činit zhruba 85 miliard korun, z toho by měl činit příjem zhruba 50 miliard od společností z energetického sektoru a 33 miliard příjem od společností z bankovního sektoru. Další 15 miliard korun by měly přinést cenové stropy EU pro výrobce elektrické energie.⁷ Tato kalkulace ovšem počítá pouze s celkovými příjmy, nikoliv s dodatečnými náklady, které státu a zasaženým společnostem při správě této daně vzniknou. Na důvěryhodnosti nepřidávají ani materiály ministerstva financí, podle kterých je 50 miliard plus 33 miliard rovno 85 miliardám celkového výnosu.

1.3 Parametry windfall tax v České republice

V České republice byla daň z neočekávaných zisků schválena pro roky 2023 až 2025. Dle Vlčkové (2023) budou muset poplatníci této daně vyplňovat hned tři nové

---

⁵ ONK. e15.cz: Válečná daň v Česku. Co znamená Windfall Tax a kdo by jí odváděl[online]. Praha: e15 finexpert, 23.08.2022 [cit. 12.10.2023]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/windfall-tax-sektorova-dan-co-to-je>

⁶ ONK. e15.cz: Válečná daň v Česku. Co znamená Windfall Tax a kdo by jí odváděl[online]. Praha: e15 finexpert, 23.08.2022 [cit. 12.10.2023]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/windfall-tax-sektorova-dan-co-to-je>

⁷ Oddělení komunikace s médii. mfcz.cz: Mimořádná daň z neočekávaných zisků bude platit od 1. ledna 2023[online]. Praha: ministerstvo financí České republiky, 06.10.2022, 13.12.2022 [cit. 11.10.2023]. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2022/mimoradna-dan-z-neocekovanych-zisku-bude-48951>

formuláře: hlášení zálohy na odvod a vyúčtování odvodu z nadměrných příjmů, daňové přiznání k dani z neočekávaných zisků a do třetice oznámení o přesouvání průměru upravených srovnávacích základů daně v rámci skupiny podniků s neočekávanými zisky.⁸

1.3.1 Poplatník daně z neočekávaných zisků

Dle § 17c odst. 1 až 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu je poplatníkem daně z neočekávaných zisků poplatník daně z příjmu právnických osob, který ve zdaňovacím období, které alespoň částečně spadají do období uplatnění daně, má rozhodné příjmy pro daň z neočekávaných zisků alespoň 50 000 000 Kč, pokud: není bankou, ale je součástí skupiny podniků s neočekávanými zisky nebo pokud měl rozhodné příjmy pro windfall tax alespoň 2 000 000 000 Kč za první účetní období skončené od 1. ledna 2021. Rozhodnými příjmy se rozumí tuzemské příjmy z rozhodných činností.

Dále je také poplatníkem osoba, která má ve zdaňovacím období rozhodné příjmy pro tuto daň alespoň 50 000 000 Kč z rozhodných činností, pokud tyto příjmy tvořily alespoň 25 % jejich čistého ročního obrátu.⁹ Rozhodnými činnostmi se rozumí činnosti dle § 17c odst. 6 ZDP:

- a) těžba a úprava černého uhlí,
- b) těžba ropy a zemního plynu,
- c) výroba koksárenských produktů,
- d) výroba rafinovaných ropných produktů,
- e) výroba, přenos a rozvod elektřiny s výjimkou kombinované výroby elektřiny a tepla v poměru vyrobené elektřiny a dodávky užitečného tepla menším než 4,4,
- f) výroba plynu; rozvod plyných paliv prostřednictvím sítí,
- g) velkoobchod s kapalnými palivy a příbuznými výrobky,

---

⁸ VLČKOVÁ, Jana. dreport.cz: Windfall tax: poplatníci se musí připravit na nové formuláře [online]. Praha: Deloitte, 21.10.2022 [cit. 11.10.2023]. Dostupné z: <https://www.dreport.cz/blog/windfall-tax-poplatnici-se-musi-pripravit-na-nove-formulare/>

⁹ § 17c zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

- h) velkoobchod s plynými palivy a příbuznými výrobky,
- i) potrubní doprava ropovodem,
- j) potrubní doprava plynovodem a
- k) finanční zprostředkování, kromě pojišťovnictví a penzijního financování s výjimkou činnosti uvedené v klasifikaci NACE pod kódem 64.11 - Centrální bankovníctví, jde-li o poplatníka, který je bankou.

Příjmy z těchto rozhodných činností se určují jako roční úhrn čistého obrátu u osob, které nejsou bankou a jako roční čisté úrokové výnosy u osob, které jsou bankou (Vychopeň, 2023).¹⁰

1.3.2 Základ, sazba a výpočet daně z neočekávaných zisků

Dle § 20ba ZDP se základ daně z neočekávaných zisků vypočítá jako rozdíl mezi základem daně daného období a průměrem srovnávacích základů daně navýšeného o 20 %. Do srovnávacích základů daně se počítají základy daně za zdaňovací období 2018, 2019, 2020 a 2021. Bere se základ daně před uplatněním položek snižujících základ daně a položek odečitatelných od základu daně (Vychopeň, 2023).¹¹ Vzorec pro výpočet daně je tedy následující:

$$ZD_{\text{období}} - \frac{(ZD_{2018} + ZD_{2019} + ZD_{2020} + ZD_{2021})}{4} * 1,2 = ZDNZ_{\text{období}} \quad (1)$$

ZD_{období} - základ daně daného období platnosti windfall tax (2023; 2024; 2025)

ZD_x - základ daně daného roku x

ZDNZ_{období} - základ daně z neočekávaných zisků daného období platnosti této daně (2023; 2024; 2025)

Sazba daně z neočekávaných zisků v České republice činí 60 % ze základu daně. Samotná daň se pak vypočte stejně jako klasická korporátní daň z příjmů, tedy součinem sazby daně a základu daně zaokrouhleného na tisíce dolů. Vzorec pro výpočet je:

$$ZDNZ_{\text{období}} * SD = DNZ \quad (2)$$

¹⁰ VYCHOPEŇ, Jiří. Daň z příjmů 2023. Vydání devatenácté. Meritum (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5. s. 196.

¹¹ VYCHOPEŇ, Jiří. Daň z příjmů 2023. Vydání devatenácté. Meritum (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5. s. 197.

ZDNZ_{období} – základ daně z neočekávaných zisků (zaokrouhlený na tisíce dolů) daného období platnosti této daně (2023; 2024; 2025)

SD – sazba daně

DNZ – splatná daň z neočekávaných zisků

Správce windfall tax je v České republice specializovaný finanční úřad a o příjmy zahrnuté do základu daně z neočekávaných zisků se nesnižuje základ daně právnických osob podle § 23 ZDP.¹² Jinými slovy základ daně z neočekávaných zisků je daněn 60% sazbou daně a zároveň ještě normální 19% sazbou daně z příjmů právnických osob. Celkové zdanění vychází tedy na 79 % ze základu daně.

1.3.3 Zálohy na daň z neočekávaných zisků

Dle § 38aa se pro stanovení záloh použijí obdobná ustanovení jako u záloh z daně z příjmů právnických osob. Zálohy vycházejí tedy z poslední známé daňové povinnosti daně z neočekávaných zisků. Poplatníkem zálohy na daň z neočekávaných zisků je právnická osoba, která v předcházejícím zdaňovacím období byla poplatníkem této daně. Výjimku tvoří pouze první zálohové období, tedy rok 2023, kdy se záloha stanoví dle § 38ab ZDP na základě výpočtu fiktivní daně z neočekávaných zisků za předchozí zdaňovací období, tedy rok 2022. Tuto fiktivní daňovou povinnost je právnická osoba povinna oznámit správci daně (Vychopeň, 2023).¹³ Pokud tato povinnost není splněna, tak správce daně rozhodne o výši fiktivní daně a stanoví výši záloh na daň z neočekávaných zisků pro následující zdaňovací období (§ 38ab odst. 7 ZDP).¹⁴

1.4 Parametry windfall tax ve vybraných členských zemích Evropské Unie

Dne 30. září 2022 se Rada Evropské unie dohodla na zavedení daně z neočekávaných zisků na společnosti z energetického sektoru v celé Evropské unii. Evropská unie předpokládala, že by zavedení této daně mohlo vynesit zhruba

---

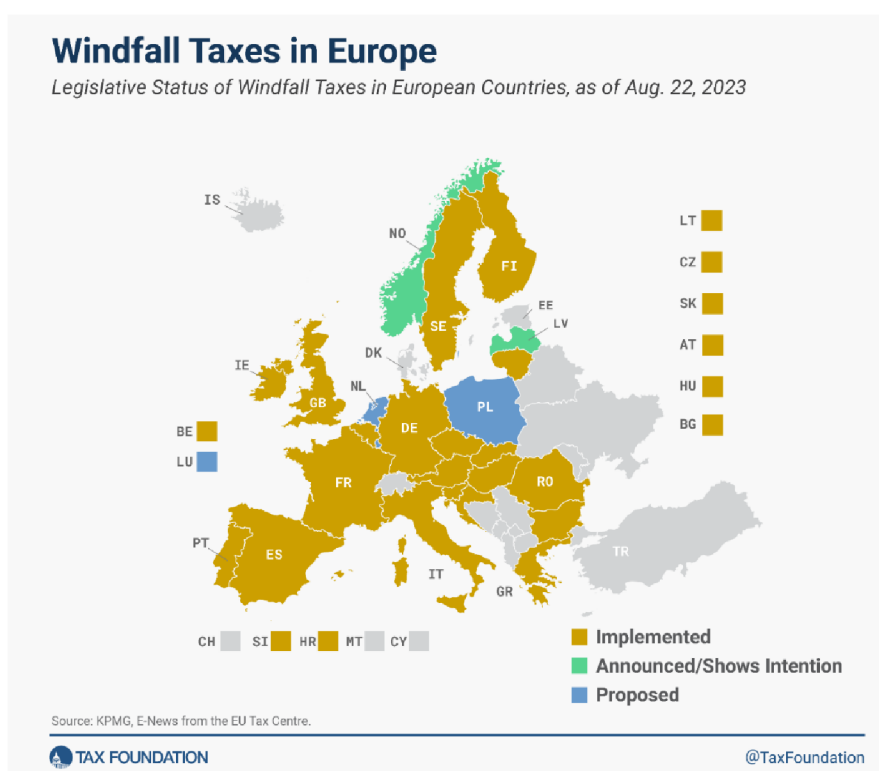
¹² § 20ba; §21; § 23 zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

¹³ VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2023. Vydání devatenácté.* Meritum (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5. s. 198.

¹⁴ § 38ab odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

140 miliard Eur, tyto daňové výnosy by mohly být částečně použity na podporu domácností potýkajících se s vysokými cenami energií.

Devět měsíců po schválení windfall tax Radou Evropské unie byla tato daň navržena nebo zavedena ve dvacetipěti Evropských státech. Přehled států, kde byla daň zavedena, oznámena či navržena uveden na Obr. 1. Problémem ovšem je, že implementace v jednotlivých státech se výrazně liší ať už výší sazby, tak i celkovou strukturou daně. Ve Spojeném království začíná sazba daně na 25 %, ovšem například na Slovensku je sazba daně 70 % a v Irsku dokonce 75 %. Některé státy včetně České republiky do daně z neočekávaných zisků zahrnuly také bankovní sektor a Portugalsko dokonce zavedlo dodatečné zdanění na distributory potravin. Není možné tvrdit, že by se jednalo o harmonizovanou daň v rámci EU (Enache, 2023).¹⁵

Zdroj: (KPMG, 2023)

Obr. 1 Status zavedení windfall tax v Evropě k 22.08.2023

¹⁵ ENACHE, Cristina. Taxfoundation.org: What European Countries Are Doing about Windfall Profit Taxes[online]. TAX FOUNDATION, 20.06.2023, 22.08.2023 [cit. 17.10.2023]. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/windfall-tax-europe-2023/>

Dle Enache (2023) je dalším problémem windfall tax, že tato daň nepostihuje pouze zisky, které byly získány bez přičinění daných společností, jelikož se základ daně stanovuje jako průměrný základ daně za roky 2018 až 2021 a je naprosto přirozené, že zisky úspěšných podniků v čase rostou.¹⁶

---

¹⁶ ENACHE, Cristina. Taxfoundation.org: What European Countries Are Doing about Windfall Profit Taxes[online]. TAX FOUNDATION, 20.06.2023, 22.08.2023 [cit. 17.10.2023]. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/windfall-tax-europe-2023/>

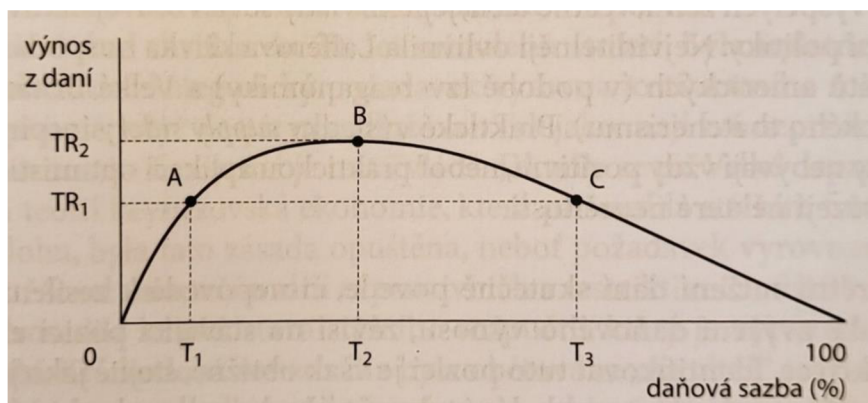
2 Ekonomická východiska windfall tax

Pro porozumění windfall tax je nezbytné podrobněji zkoumat ekonomická východiska, která se s touto daní mohou pojít. Jedním z klíčových ekonomických jevů, kterému je kapitola věnována je Lafferovo křivka. Lafferovo křivka ilustruje vztah mezi mírou zdanění a daňovým výnosem, což je zásadní pro pochopení toho, jakým způsobem může daň z neočekávaných zisků ovlivňovat celkové daňové příjmy státu.

Dalším důležitým faktorem, kterým se bude kapitola zabývat je vliv změn úrokových sazeb ČNB na úrokový výnos komerčních bank. Úrokový výnos je jedním z hlavních faktorů při zkoumání ziskovosti komerčních bank.

2.1 Lafferova křivka

Lafferova křivka znázorňuje vztah mezi daňovou sazbou a výnosem státu na daních. Tato křivka je pojmenována podle Arthura Laffera, bývalého ekonomického poradce prezidenta USA Ronalda Reagana. Arthur Laffer je ovšem pouze autorem grafického znázornění tohoto vztahu, jelikož již v šedesátých letech 20. století za administrativy prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho, kdy v době zvýšených výdajů ze státního rozpočtu paradoxně snížila daně. Díky tomuto kroku dosáhla oživení americké ekonomiky a celkovému nárůstu daňových příjmů federálního rozpočtu (Jurečka, 2023).¹⁷

Zdroj: (Jurečka, 2023)

Obr. 2 Lafferova křivka

¹⁷ JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3. s. 232.

Při porovnání situace za Kennedyho administrace s Lafferovou křivkou (viz Obr. 2) je možné předpokládat, že se sazba daně nacházela v intervalu T_2 až 100 %, tedy intervalu, který se nazývá zakázaná zóna, kde by se již daňová sazba neměla zvyšovat, protože jinak by došlo k nižšímu celkovému daňovému výnosu. Po snížení sazby daně došlo k přiblížení k optimální míře zdanění, která se nachází v bodě T_2 . Pokud se ovšem daňová sazba nachází v intervalu 0 % až T_2 , tedy intervalu označovaném jako přijatelná zóna, pak zvýšením daně v tomto intervalu bude dosaženo také celkového vyššího daňového výnosu. Interpretace Lafferovy křivky říká, že příliš vysoká míra zdanění demotivuje poplatníky k dodatečné práci, přebírání rizika i k dalším investicím, zároveň také i motivuje k působení v šedé ekonomice, což dále snižuje celkový daňový výnos (Jurečka, 2023).¹⁸

Myšlenka, že snížením daňových sazeb mohou vzrůst daňové výnosy je z hlediska ekonomické teorie správná, ale v praxi je téměř nemožné dopředu určit v jaké zóně se momentálně sazba daně nachází (Mankiw, 1999).¹⁹ I retrospektivně je obtížné určit v jaké zóně se sazba nacházela.

V souvislosti se zavedením daně z neočekávaných zisků v České republice se již objevila první firma, která oznámila odchod do zahraničí. Jedná se o firmu EP Commodities z holdingu EPH Daniela Křetínského. Podle mluvčího společnosti se firma rozhodla v minulosti vybudovat v Praze centrum svého evropského obchodování i přes to, že obchody v Česku podílí jen zhruba jedním procentem na celkovém objemu obchodů. Dle holdingu je schválená legislativa v případě obchodu s komoditami nesmyslná a rozhodla se tedy pro přesun do jiné daňové jurisdikce. Český rozpočet, tak přijde o více než miliardu korun na dani z příjmů právnických osob každý rok, zhruba sto pracovních míst a zároveň o velmi lukrativní byznys s vysokou přidanou hodnotou (Zelený, 2022).²⁰ Toto rozhodnutí může naznačovat, že se míra zdanění v České republice nachází již v zakázané zóně, ale také se může jednat jen o ojedinělý případ, který nevypovídá o celkové situaci.

---

¹⁸ JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3. s. 233.

¹⁹ MANKIW, N. Gregory. Zásady ekonomie. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-891-1. s. 183.

²⁰ ZELENÝ, Petr. ct24.ceskatelevize.cz: Křetínský přesune firmu do zahraničí, stěžuje si na mimořádnou daň[online]. Praha: Česká televize, 04.11.2022 [cit. 21.10.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3541306-kretinsky-presune-svou-firmu-obchodujici-s-energiemi-do-zahranici-kvuli-mimoradne>

2.2 Úrokové sazby České národní banky a jejich vliv na čistý úrokový výnos komerčních bank

2.2.1 ČNB, monetární politika a její nástroje

Dle § 2 zákona číslo 6/1993 Sb., Zákon České národní rady o České národní bance je hlavním cílem ČNB péče o cenovou stabilitu.²¹ ČNB je tvůrce a garantem monetární politiky státu. Dlouhodobým cílem ČNB je držet inflaci na zhruba 2 % za rok. Udržování této míry inflace působí pozitivně na rozvoj podnikatelských aktivit a rostoucí životní úroveň domácností. K dosahování tohoto cíle využívá přímé a nepřímé nástroje monetární politiky.

Přímé nástroje jsou nástroje administrativní povahy, tedy různé zákazy a příkazy. Například se může jednat o maximální objem úvěrů, které mohou banky poskytnout, stanovení limitů úrokových sazeb či úvěrových limitů. Tyto příkazy a zákazy narušují přirozené tržní fungování, proto jsou v tržních ekonomikách využívány co nejméně.

Mnohem obvykleji jsou používány nástroje nepřímé, které jsou sice také zásahem, ale narušují fungování tržní ekonomiky výrazně méně než nástroje přímé, jelikož působí plošně na všechny subjekty finančního trhu. Mezi hlavní nepřímé nástroje patří intervence na devizových trzích a operace na volném trhu.²² Intervence na devizovém trhu slouží k ovlivňování kurzu národní měny vůči zahraničním měnám. Operace na volném trhu ovlivňují dostupnost peněz. Tyto operace lze rozlišit na restriktivní politiku, kdy se snižuje dostupnost peněz a na politiku expanzivní, kdy se dostupnost peněz zvyšuje.²³

2.2.2 Úrokové míry ČNB

ČNB využívá při uplatňování restriktivní či expanzivní politiky tři hlavní úrokové sazby. Tyto úrokové sazby se nazývají dvoutýdenní repo sazba, diskontní sazba a lombardní sazba.

---

²¹ Zákon č. 6/1993 Sb. Zákon České rady o České národní bance. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 25.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>

²² JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. *Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání.* Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3. s. 189.

²³ JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. *Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání.* Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3. s. 190.

Komerční banky mají možnost krátkodobě si u ČNB uložit přebytečnou likviditu, takzvaně „přes noc“. Takovéto vklady jsou úročeny diskontní sazbou. Diskontní sazba je vždy nižší než dvoutýdenní repo sazba i lombardní sazba.

Naopak, pokud nastane situace, kdy si komerční banka potřebuje zajistit dostatečnou likviditu, tak si může od ČNB krátkodobě „přes noc“ půjčit za lombardní sazbu, která je ze všech tří sazeb vždy ta nejvyšší. Zároveň je také potřeba, aby komerční banka vůči takovéto výpůjčce poskytla ČNB záruku v podobě cenných papírů.

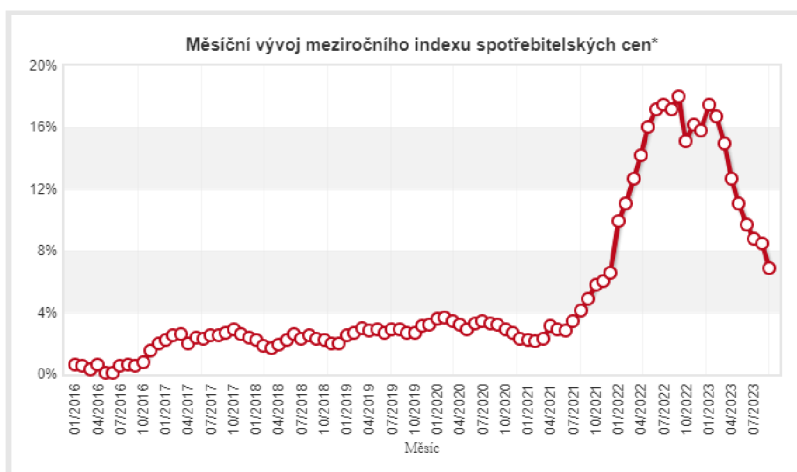
V České republice je dlouhodobě přebytek likvidních prostředků v bankovním sektoru, proto je dvoutýdenní repo sazba považována za nejdůležitější z vyjmenovaných úrokových sazeb. Repo sazba je maximální možná úroková míra za kterou mohou obchodní banky ukládat svou likviditu u ČNB. Repo sazba se nazývá dvoutýdenní, jelikož jsou prostředky ukládány po dobu dvou týdnů. ČNB vždy vyhlásí objem vkladů, které je ochotna přijmout a poté obchodní banky nabízejí vklady s požadovaným úrokem. ČNB poté uspokojuje tyto nabídky od nejnižší požadované úrokové míry až do výše celkového tendru nebo uspokojení všech nabídek. ČNB tímto způsobem stahuje peněžní prostředky z oběhu a obchodním bankám ručí svými cennými papíry. Po uplynutí dvou týdnů obchodní banky vrátí cenné papíry ČNB, která jim na oplátku vrátí uloženou jistinu a zároveň úrok dle vydražené sazby z repo tendru (Jurečka, 2023).²⁴

2.2.3 Vliv na úrokový výnos obchodních bank

Toto uvolňování a stahování peněz z oběhu se nazývá operacemi na volném trhu, což je cílem ovlivňování úrokových sazeb v ekonomice, jelikož pokud obchodní banka může bezrizikově své prostředky zhodnocovat pomocí repo sazby ve výši x procent ročně, tak není mnoho důvodů proč poskytovat úvěry klientům s vyšším rizikem za nižší úrokovou sazbou, než je repo sazba. Z toho vyplývá, že při zvýšení repo sazby budou obchodní banky nabízet dražší úvěry a jelikož po dražší úvěrech bude nižší poptávka, tak ve výsledku bude méně peněz obíhajících v ekonomice. Tento efekt je žádoucí zejména v době, kdy se zvyšuje míra inflace a je potřeba, aby se ekonomika mírně zpomalila.

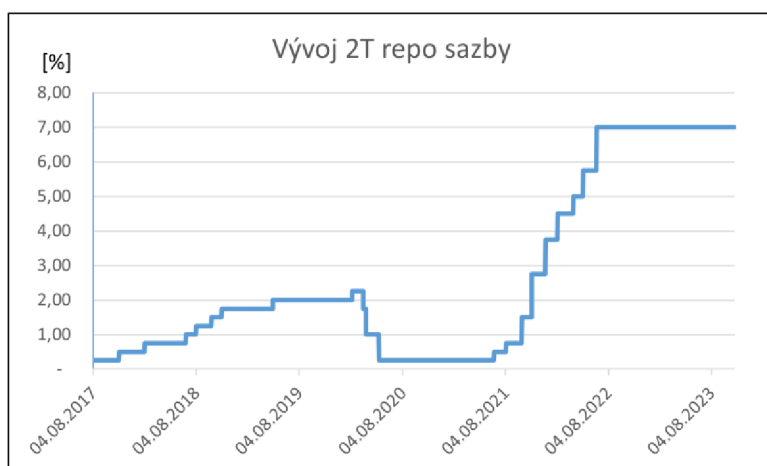
---

²⁴ JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3. s. 191.

Zdroj: (veřejná databáze ČSÚ, 2023)

Obr. 3 Měsíční vývoj inflace v České republice

Zdroj: (ČNB, 2023)

Obr. 4 Vývoj dvoutýdenní repo sazby ČNB

Dle měsíčního vývoje inflace (viz Obr. 3) je možné pozorovat, že od června roku 2021 začala inflace růst vysokým tempem. V reakci na toto zjištění začala pak ČNB postupně od srpna roku 2021 navyšovat úrokové sazby (viz Obr. 4), aby opět dostala míru inflace na úroveň svého dlouhodobého cíle okolo 2 % ročně. Pod vedením guvernéra Jiřího Rusnoka, tak postupně zvedla dvoutýdenní repo sazbu až na současných 7 % (Voženílek, 2023).²⁵

²⁵ VOŽENÍLEK, Lukáš. seznamzpravy.cz: Doba úroková. České banky loni vydělaly nejvíce v historii[online]. Praha: Seznam Zprávy, 28.02.2023 [cit. 26.10.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-doba-urokova-ceske-banky-loni-vydely-nejvice-v-historii-226768>

Již samotné zvýšení repo sazby zvyšuje úrokové výnosy bank při uložení volné likvidity u ČNB, nepřímo ovšem také zvyšuje tržní sazby nově nabízených úvěrových produktů či refinancování stávajících. Hlavně z důvodu zvýšení úrokových sazeb dosáhly komerční banky v České republice v roce 2022 rekordních zisků převyšujících 100 miliard korun.

V návaznosti na tyto rekordní zisky se vláda České republiky rozhodla pro zahrnutí bankovních společností jakožto poplatníka daně z neočekávaných zisků, která měla být původně zavedena pouze na energetický sektor. Poplatníkem této daně bude celkem šest největších bankovních domů, které měly čistý úrokový výnos vyšší než 6 miliard korun. Jmenovite se tak jedná o Českou spořitelnu, Československou obchodní banku, Komerční banku, UniCredit Bank, Raiffeisenbank a Monetu (Voženílek, 2023).²⁶ Tyto banky měly za rok 2022 celkový zisk 76,25 miliardy korun, což znamená, že tvořily zhruba třičtvrtě zisků celého sektoru.

---

²⁶ VOŽENÍLEK, Lukáš. seznamzpravy.cz: Doba úroková. České banky loni vydělaly nejvíce v historii[online]. Praha: Seznam Zprávy, 28.02.2023 [cit. 26.10.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-doba-urokova-ceske-banky-loni-vydely-nejvice-v-historii-226768>

3 Model očekávaných dopadů windfall tax na vybraných účetních jednotkách

Kapitola je zaměřena na praktickou aplikaci daně z neočekávaných zisků a modelování očekávaných dopadů této daně na dvě zasažené účetní jednotky. Vzhledem k tomu, že zavedení daně z neočekávaných zisků se týká společností působících v energetickém a bankovním sektoru, byla vybrána jedna společnost z obou těchto odvětví.

První zvolenou účetní jednotkou je společnost z energetického sektoru ČEZ, a. s. S ohledem na její význam a rozsah činnosti je ČEZ, a. s. největším hráčem v českém energetickém průmyslu. Společnost poskytne cenný pohled na to, jak windfall tax ovlivní energetický sektor a jakým způsobem se může promítnout do finančních výsledků.

Druhou vybranou účetní jednotkou je společnost z bankovního sektoru Komerční banka, a. s. Jako jedna z nejvýznamnějších bank v České republice má Komerční banka, a. s. důležitou roli v bankovním odvětví. Její účast na modelování umožní lépe porozumět dopadům daně z neočekávaných zisků na bankovní sektor a jak bankovní společnosti reagovaly na zavedení této daně.

3.1 Model účetní jednotky z energetického sektoru

Společnost ČEZ, a. s., je mateřskou společností Skupiny ČEZ a byla založena zápisem do obchodního rejstříku dne 6. května 1992. Jejím hlavním zaměřením je výroba, distribuce a obchod s elektřinou, výroba a rozvod tepelné energie, obchod s plynými látkami a s nimi související aktivity. Sídlo této společnosti se nachází v České republice na adrese Duhová 2/1444, 140 53 Praha 4.²⁷ Hlavní činnosti společnosti ČEZ, a. s. spadají do rozhodných činností, na které je zavedena daň z neočekávaných zisků dle § 17c odst. 6 ZDP. Společnost má rozhodné příjmy z těchto činností za období 2023 vyšší než 50 milionů Kč a zároveň měla příjmy z rozhodných činností za rok 2021 vyšší než 2 miliardy Kč. Společnost je tedy dle ZDP považována za poplatníka daně z neočekávaných zisků.²⁸

---

²⁷ Výpis z obchodního rejstříku. (2023). Veřejný rejstřík a Sběrka listin. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=59933&typ=PLATNY>

²⁸ § 17c zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

3.1.1 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků

Aby bylo možné stanovit srovnávací základ daně, je nejprve potřeba zjistit základ daně z příjmů právnických osob pro jednotlivá zdaňovací období 2018, 2019, 2020 a 2021. Pro výpočet základu daně v jednotlivých letech byl použit následující vzorec:

$$\frac{DzP_{období}}{19} * 100 = ZDPPPO_{období} \quad (3)$$

$DzP_{období}$ – daň z příjmů daného období

$ZDPPPO_{období}$ – základ daně z příjmů právnických osob daného období

Tab. 1 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků ČEZ

(hodnoty v mil. Kč)	2018	2019	2020	2021	Průměr 2018-2021	Navýšení	Srovnávací základ daně z neočekávaných zisků
zisk před zdaněním:	13 517,00	18 411,00	7 906,00	13 426,00	13 315,00	xxx	xxx
daň z příjmů:	3 017,00	3 911,00	2 438,00	3 517,00	3 220,75	xxx	xxx
efektivní sazba daně (%) :	22,32 %	21,24 %	30,84 %	26,20 %	24,19 %	xxx	xxx
základ daně	15 878,95	20 584,21	12 831,58	18 510,53	16 951,32	120 %	20 341,58

*data čerpána z konsolidovaných účetních závěrek ČEZ, a.s. za jednotlivé roky (viz Příloha 1)

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Pomocí vzorce 3 a dat uvedených v tabulce 1 byly vypočteny základy daně za příslušná zdaňovací období, které se nacházejí na řádku nazvaném základ daně (viz Tab. 1).

Pro stanovení srovnávacího základu daně byl použit následující vzorec:

$$\frac{(ZDPPPO_{2018} + ZDPPPO_{2019} + ZDPPPO_{2020} + ZDPPPO_{2021})}{4} * 1,2 = SZDNZ \quad (4)$$

$ZDPPPO_{období}$ – základ daně daň z příjmů právnických osob daného období

$SZDNZ$ – srovnávací základ daně z neočekávaných zisků

Po dosazení do vzorce 4 byl výsledný srovnávací daňový základ na daň z neočekávaných zisků pro společnost ČEZ, a.s. stanoven na částku 20 341,58 milionů Kč. V případě, že v roce 2023 bude daňový základ převyšovat tuto uvedenou částku, bude uplatněna daň z neočekávaných zisků s daňovou sazbou ve výši 60 % na rozdíl mezi daňovým základem a srovnávacím daňovým základem.

3.1.2 Stanovení záloh na daň z neočekávaných zisků pro rok 2023

Pro rok 2023 se zálohy stanoví na základě výpočtu fiktivní daně z neočekávaných zisků za rok 2022 dle § 38ab ZDP.²⁹ Nejprve bylo potřeba vypočítat základ daně v roce 2022 pomocí vzorce 3. Po dosazení daně z příjmů právnických osob za rok 2022 ve výši 18 918 milionů Kč, je tak možné získat základ daně ve výši 99 568,42 milionů Kč.

Fiktivní základ daně z neočekávaných zisků byl vypočítán s využitím vzorce 1. Po dosazení příslušných hodnot do tohoto vzorce byl stanoven fiktivní základ daně z neočekávaných zisků za rok 2022 ve výši 79 226,84 milionů Kč.

Fiktivní daň z neočekávaných zisků se vypočte pomocí vzorce 2. Po dosazení byla stanovena fiktivní daň pro rok 2022 na částku 47 536,11 milionů Kč.

Dle § 38a odst. 4 ZDP je platba zálohy stanovena na jednu čtvrtinu poslední známé daňové povinnosti, pro rok 2022 fiktivní daňové povinnosti, tedy 47 536,11 milionů bylo vyděleno 4 a byla získána výše plateb záloh daně z neočekávaných zisků na rok 2023 stanovené na částku 11 884,03 milionů Kč. Zálohy jsou splatné ve čtyřech platbách: první 15. dne třetího měsíce zdaňovacího období, druhá 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období, třetí 15. dne devátého měsíce zdaňovacího období a čtvrtá 15. dne dvanáctého měsíce.³⁰

3.1.3 Modelování výsledků posledního kvartálu roku 2023

Vzhledem k tomu, že výsledky za poslední čtvrtletí roku 2023 ještě nebyly dostupné v době tvorby práce, bylo nezbytné pro posouzení dopadů zavedení daně z neočekávaných zisků provést modelování těchto výsledků na základě dostupných dat. K tomu účelu byly vymodelovány dva odhady, které byly následně zprůměrovány pro získání přesnějšího odhadu.

První odhad byl proveden za předpokladu lineárního vývoje zisku v roce 2023. To znamená, že byla použita data za jednotlivé kvartály roku 2023 (viz Tab. 2) a

---

²⁹ § 38ab zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

³⁰ § 38a odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

následně byl vypočten prostý průměr. Tímto výpočtem byl získán zisk před zdaněním za čtvrtý kvartál roku 2023 ve výši 21 135,67 milionů Kč.

Tab. 2 Lineární vývoj zisku před zdaněním ČEZ

(hodnoty v mil. Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem 2023
zisk před zdaněním:	24 393,00	19 678,00	19 336,00	21 135,67	84 542,67
daň z příjmu:	13 572,00	8 218,00	xxx	Xxx	16 054,31
*data čerpána z kvartálních účetních závěrek ČEZ a.s. (viz Příloha 1)				základ daně:	84 496,35

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Po získání odhadu zisku před zdaněním za čtvrtý kvartál byly sečteny hodnoty za všechny kvartály a byl tak získán odhadovaný zisk před zdaněním za celé období 2023 ve výši 84 542,67 milionů Kč. Následně byla vypočtena efektivní míra zdanění za předchozí období pomocí následujícího vzorce:

$$\frac{DzP_{období}}{ZpZ_{období}} = ESD \quad (5)$$

DzP_{období} – daň z příjmů daného období

ZpZ_{období} – zisk před zdaněním období

ESD – efektivní sazba daně

Dosazení zisku před zdaněním ve výši 99 626,00 milionů Kč a daně z příjmu ve výši 18 918,00 milionů Kč za období 2022 do vzorce 5 byla vypočtena efektivní sazba daně, která činí 18,99 %. Vynásobením efektivní sazby daně za rok 2022 a očekávaného zisku za rok 2023 byla vypočtena očekávaná daň z příjmu pro rok 2023 ve výši 16 054,31 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 3 byl stanoven očekávaný základ daně z příjmů právnických osob ve výši 84 496,35 milionů Kč.

Druhý odhad byl proveden pomocí relativních tržeb čtvrtého kvartálu vůči celkovým tržbám daného roku za posledních deset let a následným předpokladem, že zisková marže před zdaněním bude v roce 2023 podobná jako v předešlém zdaňovacím období. Tento odhad bere v potaz potencionální sezónní výkyvy tržeb společnosti ČEZ, a. s.

Tab. 3 Výpočet relativních tržeb za čtvrté kvartály vůči celkovým tržbám daného roku ČEZ

(hodnoty v mil. Kč)	Tržby		
Rok	za Q4 roku	za rok celkem	relativní za Q4/rok celkem
2013	54 094,00	216 988,00	24,93 %
2014	54 736,00	201 751,00	27,13 %
2015	57 680,00	210 167,00	27,44 %
2016	58 636,00	203 744,00	28,78 %
2017	58 349,00	205 092,00	28,45 %
2018	52 717,00	184 486,00	28,58 %
2019	58 137,00	206 192,00	28,20 %
2020	58 187,00	213 737,00	27,22 %
2021	72 018,00	227 973,00	31,59 %
2022	77 430,00	288 485,00	26,84 %
*data čerpána z kvartálních účetních závěrek ČEZ a.s. (viz Příloha 1)		Průměr:	27,92 %

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Relativní tržby za čtvrtý kvartál byly vypočteny jako podíl tržeb za čtvrtý kvartál a celkových tržeb za daný rok (viz Tab. 3). Ze získaných hodnot byl následně pomocí prostého průměru vypočten relativní podíl tržeb čtvrtého kvartálu za posledních deset let ve výši 27,92 %. Je předpokládáno, že tržby ve čtvrtém kvartálu 2023 budou tvořit zhruba 27,92 % celkových tržeb za rok 2023.

Tab. 4 Odhad tržeb za rok 2023 ČEZ

2023					
(hodnoty v mi. Kč)	Q1	Q2	Q3	Odhad Q4	Odhad celkem
tržby:	93 380,00	76 317,00	76 769,00	95 448,65	341 914,65

*data čerpána z kvartálních účetních závěrek ČEZ a. s. (viz Příloha 1)

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Pro odhad tržeb čtvrtého kvartálu byl použit součet tržeb za první tři kvartály roku 2023 (viz Tab. 4) a následující vzorec:

$$\frac{T_{Q1} + T_{Q2} + T_{Q3}}{(1 - PRT_{Q4}) * 100} * PRT_{Q4} = T_{Q4} \quad (6)$$

T_{Qx} - tržby kvartálu x

PRT_{Q4} - průměrné relativní tržby čtvrtého kvartálu

Dosazením hodnot z tabulky 3 a 4 do vzorce 6 byly vypočteny odhadované tržby čtvrtého kvartálu 2023 ve výši 95 448,65 milionů Kč. Součtem všech kvartálů za rok 2023 byly odhadnuty celkové tržby za rok 2023 ve výši 341 914,65 milionů Kč.

Pro výpočet předpokládaného zisku před zdaněním za rok 2023 je potřeba nejprve zjistit ziskovou marži před zdaněním za první tři kvartály 2023. Marže byla vypočítána jako podíl zisku před zdaněním za první tři kvartály roku 2023 ve výši 63 407,00 milionů Kč a tržeb za první tři kvartály 2023 ve výši 246 466,00 milionů Kč. Marže tedy činí 25,73 %. Samotný předpokládaný zisk před zdaněním byl vypočten součinem ziskové marže za první tři kvartály 2023 u které se předpokládá, že bude zhruba stejná až do konce roku 2023 a odhadovaných tržeb za rok 2023. předpokládaný zisk před zdaněním tak činí 87 962,57 milionů Kč.

Vynásobením efektivní sazby daně za rok 2022 ve výši 18,99 % a předpokládaného zisku roku 2023 byla získána odhadovaná daň z příjmů pro rok 2023 ve výši 16 703,73 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 3 byl stanoven očekávaný základ daně z příjmů právnických osob ve výši 87 914,38 milionů Kč.

Zprůměrováním vymodelovaných základů daně byl vypočten předpokládaný základ daně z příjmů právnických osob za rok 2023 ve výši 86 205,36 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 1 byl vypočten odhadovaný základ daně z neočekávaných zisků pro rok 2023 ve výši 65 863,78 milionů Kč. Následně byl tento základ daně dosazen do vzorce 2, čímž byla získána odhadovaná výše daně z neočekávaných zisků za rok 2023 ve výši 39 518,27 milionů Kč.

3.1.4 Zhodnocení dopadu windfall tax v energetickém sektoru

Podle výše uvedených modelových výsledků by mohl být odvod daně z neočekávaných zisků v roce 2023 zhruba 39,5 miliard Kč. Ze zprávy k výsledkům hospodaření za první tři kvartály společnosti ČEZ, a. s. vyplývá, že společnost během tohoto období odvedla přibližně 21 miliard Kč na dani z neočekávaných zisků. Pro celé zdaňovací období roku 2023 je pak ve zprávě uveden interní odhad, že daň z neočekávaných zisků by mohla dosáhnout až 34 miliard Kč. Avšak, protože chybí interní data, na jejichž základě byly tyto odhady vytvořeny, není možné potvrdit, zda odhad managementu není podhodnocen.

Při srovnání výsledků za první tři kvartály let 2022 a 2023 lze pozorovat, že zisk před zdaněním v roce 2022 dosáhl rekordní částky 63 276,00 milionů Kč.

Překvapivě bylo v roce 2023 dosaženo ještě vyššího zisku před zdaněním, a to ve výši 63 407 milionů Kč. Tato skutečnost naznačuje, že v roce 2023 se společnosti daří ještě lépe než v předchozím roce. Na druhé straně došlo k výraznému poklesu zisku po zdanění, který meziročně klesl o 43 %, což bylo způsobeno primárně zavedením daně z neočekávaných zisků.

Z pohledu ČEZ, a. s. může takto vysoká částka, o kterou společnost kvůli zavedení windfall tax přijde, ohrozit budoucí investice. Obzvláště pokud je tento odvod daně postaven do kontextu vrcholícího tendru na dostavbu jaderné elektrárny v Dukovanech a další nezávaznou stavbu jaderných bloků v Temelíně. Tato investice by měla dle odhadů vyjít zhruba na 250 miliard Kč a jedná se tak o nejdražší energetickou stavbu v historii České republiky (Fujáček, 2023).³¹ Ačkoliv je ČEZ, a. s. silná a zavedená společnost, schopna tento projekt financovat externě, existuje riziko, že v době vysokých úrokových sazeb by se celá investice mohla značně prodražit.

Negativní dopad daně pocítí také všichni nestátní držitelé akcií společnosti. Z hlediska státního rozpočtu a příjmů do něj je velmi pravděpodobné, že odhad celkového výběru 50 miliard Kč na windfall tax od společností působících v energetickém sektoru bude naplněn.

3.2 Model účetní jednotky z bankovního sektoru

Společnost Komerční banka, a. s. byla založena zápisem do obchodního rejstříku dne 5. března 1992. Jejím hlavním zaměřením je přijímání vkladů od veřejnosti, poskytování úvěrů, investování do cenných papírů, finanční leasing, platební styk a zúčtování, vydávání a správa platebních prostředků, poskytování záruk, obstarávání inkasa, poskytování investičních služeb, finanční makléřství, směnářská činnost, výkon funkce deponitáře, vydávání hypotečních zástavních listů a pronájem bezpečnostních schránek. Sídlo této společnosti se nachází v České republice na adrese Na Příkopě 33/969, 114 07 Praha 1.³² Hlavní činnosti společnosti Komerční banka, a. s. spadají do rozhodných činností, na které je

---

³¹ FUJÁČEK, Jakub. Echo24.cz: Hra o tendr na Dukovany vrholí. ČEZ čeká na rozhodující nabídky[online]. Praha: Echo24, 22.09.2023 [cit. 09.11.2023]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HrsXj/zpravy-domaci-tendr-na-dostavbu-dukovan-elektrarna-westinghouse-edf-khnp-cez-nabidka-cena-jadro>

³² Výpis z obchodního rejstříku. (2023). Veřejný rejstřík a Sbírka listin. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=68415&typ=PLATNY>

zavedena daň z neočekávaných zisků dle § 17c odst. 6 ZDP. Společnost má rozhodné příjmy z těchto činností za období 2023 vyšší než 50 milionů Kč a zároveň měla za rok 2021 příjmy z rozhodných činností vyšší než 6 miliard Kč. Rozhodnými příjmem se u bank rozumí úhrn čistých úrokových výnosů. Společnost je tedy dle ZDP považována za poplatníka daně z neočekávaných zisků.³³

3.2.1 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků

Aby bylo možné stanovit srovnávací základ daně, je nejprve potřeba zjistit základ daně z příjmů právnických osob pro jednotlivá zdaňovací období 2018, 2019, 2020 a 2021.

Tab. 5 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků KB

(hodnoty v mil. Kč)	2018	2019	2020	2021	Průměr 2018-2021	Navýšení	Srovnávací základ daně z neočekávaných zisků
zisk před zdaněním:	18 519,00	18 591,00	10 284,00	16 020,00	15 853,50	xxx	xxx
daň z příjmů:	3 348,00	3 419,00	1 985,00	3 028,00	2 945,00	xxx	xxx
efektivní sazba daně (%) :	18,08 %	18,39 %	19,30 %	18,90 %	18,58 %	xxx	xxx
základ daně	17 621,05	17 994,74	10 447,37	15 936,84	15 500,00	120 %	18 600,00

*data čerpána z konsolidovaných účetních závěrek Komerční banka, a.s. za jednotlivé roky (viz Příloha 1)

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Pomocí vzorce 3 a dat uvedených v tabulce 5 byly vypočteny základy daně za příslušná zdaňovací období, které se nacházejí na řádku nazvaném základ daně (viz Tab. 5).

Pro stanovení srovnávacího základu daně byly dosazeny příslušné hodnoty do vzorce 4. Výsledný srovnávací daňový základ na daň z neočekávaných zisků pro společnost Komerční banka, a. s. byl stanoven na částku 18 600,00 milionů Kč. V případě, že v roce 2023 bude daňový základ převyšovat tuto uvedenou částku, bude uplatněna daň z neočekávaných zisků s daňovou sazbou ve výši 60 % na rozdíl mezi daňovým základem a srovnávacím daňovým základem.

³³ § 17c zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

3.2.2 Stanovení záloh na daň z neočekávaných zisků pro rok 2023

Pro rok 2023 se zálohy stanoví na základě výpočtu fiktivní daně z neočekávaných zisků za rok 2022 dle § 38ab ZDP.³⁴ Nejprve bylo potřeba vypočítat základ daně v roce 2022 pomocí vzorce 3. Po dosazení daně z příjmů právnických osob za rok 2022 ve výši 3 998,00 milionů Kč a byl tak získán základ daně ve výši 21 042,11 milionů Kč.

Fiktivní základ daně z neočekávaných zisků byl vypočítán s využitím vzorce 1. Po dosazení příslušných hodnot do tohoto vzorce byl stanoven fiktivní základ daně z neočekávaných zisků za rok 2022 ve výši 2 442,11 milionů Kč.

Fiktivní daň z neočekávaných zisků se vypočte pomocí vzorce 2. Po dosazení byla stanovena fiktivní daň pro rok 2022 na částku 1 465,26 milionů Kč.

Dle § 38a odst. 4 ZDP je platba zálohy stanovena na jednu čtvrtinu poslední známé daňové povinnosti, pro rok 2022 fiktivní daňové povinnosti, tedy 1 465,26 milionů bylo vyděleno 4 čímž byla získána výše plateb záloh daně z neočekávaných zisků na rok 2023 stanovené na částku 366,32 milionů Kč. Zálohy jsou splatné ve čtyřech platbách: první 15. dne třetího měsíce zdaňovacího období, druhá 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období, třetí 15. dne devátého měsíce zdaňovacího období a čtvrtá 15. dne dvanáctého měsíce.³⁵

3.2.3 Modelování výsledků posledního kvartálu roku 2023

Vzhledem k tomu, že výsledky za poslední čtvrtletí roku 2023 ještě nebyly dostupné v době tvorby práce, bylo nezbytné pro posouzení dopadů zavedení daně z neočekávaných zisků provést modelování těchto výsledků na základě dostupných dat. K tomu účelu byly vymodelovány dva odhady, které byly následně průměrovány pro získání přesnějšího výsledku.

První odhad byl proveden za předpokladu lineárního vývoje zisku v roce 2023. To znamená, že byla použita data za jednotlivé kvartály roku 2023 (viz Tab. 6) a

---

³⁴ § 38ab zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

³⁵ § 38a odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zákon o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>

následně byl vypočten prostý průměr. Tímto výpočtem byl získán zisk před zdaněním za čtvrtý kvartál roku 2023 ve výši 5 074,67 milionů Kč.

Tab. 6 Lineární vývoj zisku před zdaněním KB

(hodnoty v mil. Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem 2023
zisk před zdaněním:	4 444,00	5 581,00	5 199,00	5 074,67	20 298,67
daň z příjmu:	833,00	999,00	861,00	xxx	3 727,62
*data čerpána z kvartálních účetních závěrek KB a.s. (viz Příloha 1)				základ daně:	19 619,07

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Po získání odhadu zisku před zdaněním za čtvrtý kvartál byly sečteny hodnoty za všechny kvartály a byl tak získán odhadovaný zisk před zdaněním za celé období 2023 ve výši 20 298,67 milionů Kč. Následně dosazením zisku před zdaněním ve výši 21 771,00 milionů Kč a daně z příjmu ve výši 3 998,00 milionů Kč za období 2022 do vzorce 5 byla vypočtena efektivní sazba daně, která činí 18,36 %. Vynásobením efektivní sazby daně za rok 2022 a očekávaného zisku za rok 2023 byla vypočtena očekávaná daň z příjmu pro rok 2023 ve výši 3 727,62 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 3 byl stanoven očekávaný základ daně z příjmů právnických osob ve výši 19 619,07 milionů Kč.

Druhý odhad byl proveden pomocí relativních tržeb čtvrtého kvartálu vůči celkovým tržbám daného roku za posledních deset let a následným předpokladem, že zisková marže před zdaněním bude v roce 2023 podobná jako v předešlém zdaňovacím období. Tento odhad bere v potaz potencionální sezónní výkyvy tržeb společnosti Komerční banka, a. s.

Relativní tržby za čtvrtý kvartál byly vypočteny jako podíl tržeb za čtvrtý kvartál a celkových tržeb za daný rok (viz Tab. 6). Ze získaných hodnot byl následně pomocí prostého průměru vypočten relativní podíl tržeb čtvrtého kvartálu za posledních deset let ve výši 25,43 %. Je předpokládáno, že tržby ve čtvrtém kvartálu 2023 budou tvořit zhruba 25,43 % celkových tržeb za rok 2023.

Tab. 6 Výpočet relativních tržeb za čtvrté kvartály vůči celkovým tržbám daného roku KB

(hodnoty v mil. Kč)	Tržby		
Rok	za Q4 roku	za rok celkem	relativní za Q4/rok celkem
2013	7 612,00	30 894,00	24,64 %
2014	7 810,00	30 677,00	25,46 %
2015	7 695,00	30 131,00	25,54 %
2016	7 770,00	31 751,00	24,47 %
2017	7 934,00	31 060,00	25,54 %
2018	8 472,00	32 203,00	26,31 %
2019	8 136,00	32 573,00	24,98 %
2020	7 318,00	29 664,00	24,67 %
2021	8 719,00	31 346,00	27,82 %
2022	9 627,00	38 632,00	24,92 %
*data čerpána z kvartálních účetních závěrek KB a.s. (viz Příloha 1)		Průměr:	25,43 %

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Tab. 7 Odhad tržeb za rok 2023 KB

2023					
(hodnoty v mil. Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem 2023
tržby:	8 958,00	9 142,00	8 899,00	9 209,33	36 208,33

*data čerpána z kvartálních účetních závěrek KB a.s. (viz Příloha 1)

Zdroj: (Vlastní, 2023)

Dosazením hodnot z tabulky 6 a 7 do vzorce 6 byly vypočteny odhadované tržby čtvrtého kvartálu 2023 ve výši 9 209,33 milionů Kč. Součtem všech kvartálů za rok 2023 byly odhadnuty celkové tržby za rok 2023 ve výši 36 208,33 milionů Kč.

Pro výpočet předpokládaného zisku před zdaněním za rok 2023 je potřeba zjistit ziskovou marži před zdaněním za první tři kvartály 2023. Marže byla vypočítána jako podíl zisku před zdaněním za první tři kvartály roku 2023 ve výši 15 224,00 milionů Kč a tržeb za první tři kvartály 2023 ve výši 26 999,00 milionů Kč. Marže tedy činí 56,39 %. Samotný předpokládaný zisk před zdaněním byl vypočten součinem ziskové marže za první tři kvartály 2023 u které se předpokládá, že bude zhruba stejná až do konce roku 2023 a odhadovaných tržeb za rok 2023. Předpokládaný zisk před zdaněním tak činí 20 416,89 milionů Kč.

Vynásobením efektivní sazby daně za rok 2022 ve výši 18,36 % a předpokládaný zisk roku 2023 byla získána odhadovaná daň z příjmů pro rok 2023 ve výši 3 749,33 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 3 byl stanoven očekávaný základ daně z příjmů právnických osob ve výši 19 733,33 milionů Kč.

Zprůměrováním vymodelovaných základů daně byl vypočten předpokládaný základ daně z příjmů právnických osob za rok 2023 ve výši 19 676,20 milionů Kč. Dosazením hodnot do vzorce 1 byl vypočten odhadovaný základ daně z neočekávaných zisků pro rok 2023 ve výši 1 076,20 milionů Kč. Následně byl tento základ daně dosazen do vzorce 2, čímž byla získána odhadovaná výše daně z neočekávaných zisků za rok 2023 ve výši 645,72 milionů Kč.

3.2.4 Zhodnocení dopadů windfall tax v bankovním sektoru

Za první tři čtvrtletí roku 2023 došlo k poklesu zisku před zdaněním Komerční banky o více než 5 % ve srovnání se stejným obdobím v roce 2022. Dle vypočítaných odhadů v této práci by měla daň z neočekávaných zisků za rok 2023 činit zhruba 647,72 milionů Kč. Za předpokladu, že se i ostatním velkým bankám, které jsou poplatníky daně z neočekávaných zisků, dařilo stejným způsobem je možné tento odhad extrapolovat na celý bankovní sektor.

Čistý zisk KB byl roce 2022 17,60 miliard Kč z celkového zisku za všechny velké banky ve výši 76,25 miliard Kč. Komerční banka tedy představovala 23,08 % celkových zisků. Pro výpočet extrapolovaného odhadu daně z neočekávaných zisků byla vydělena odhadovaná výše daně za společnost KB vydělena 23,08 a následně vynásobena 100,00. Tímto výpočtem byla odhadnuta celková daň z neočekávaných zisků za bankovní sektor ve výši 2 806,41 milionů Kč. Tento jednoduchý odhad nebude pravděpodobně příliš přesný, jelikož je založen na předpokladu, že všem subjektům na trhu se v uplynulém roce dařilo podobným způsobem, ale i tak je na něm možné demonstrovat, že původně odhadované částky ministerstvem financí ve výši 15 miliard výnosů z bankovního sektoru nebude ani z daleka dosaženo.

Je patrné, že Komerční banka bude mít v roce 2023 výrazně vyšší úrokové výnosy než v obdobích před rokem 2022. Tyto výnosy jsou zapříčiněny zejména růstem úrokových sazeb ČNB. V rámci konkurenčního boje však banky do velké míry přenášejí tyto úrokové výnosy na své zákazníky, proto se v uplynulých dvou letech vyšplhaly úrokové sazby například na spořicíh účtech až k šesti procentům ročně.

Tímto krokem se banky stávají nejen konkurenceschopnějšími, ale zároveň zvyšují své náklady, čímž optimalizují svůj zisk před zdaněním a předchazejí tak příliš vysokému odvodu na dani z neočekávaných zisků.

Jak z pohledu banky, tak z pohledu zákazníka dané banky, se tak jedná o situaci výhodnou pro obě strany. Akcionáři KB se mohou i v roce 2023 těšit vysokým ziskům a z nich plynoucími dividendami.

Závěr

Význam daně z neočekávaných zisků spočívá v jejím potenciálu jako nástroje fiskální politiky, který umožňuje vládě reagovat na mimořádné ekonomické události. Tato forma daně může být implementována s cílem efektivně zdanit nečekaně vysoké zisky, které vznikají v důsledku mimořádných okolností. Jedním z hlavních významů daně z neočekávaných zisků je možnost rychlé reakce na situace, které nelze předvídat nebo jsou mimo kontrolu firem. V kontextu fiskální politiky tedy daň z neočekávaných zisků představuje flexibilní nástroj, který umožňuje přizpůsobit zdanění aktuálním ekonomickým podmínkám.

Cílem bakalářské práce bylo představit historii daně z neočekávaných zisků, vymežit současné parametry zavedení této daně v České republice včetně představení modelového příkladu dopadu zavedení windfall tax na pozici účetní jednotky.

Problematika zdanění neočekávaných zisků má dlouhou historii a byla aplikována v různých formách a situacích. Obecně se za první zavedení daně z neočekávaných zisků se považuje podepsání zákona „The Crude Oil Windfall Profit Tax Act“ v USA v osmdesátých letech 20. století. Tento zákon byl však navzdory jeho pojmenování spíše daní z výnosů než z neočekávaných zisků, jelikož bylo zdanění zaměřeno na cenu ropy a vše nad určitou cenu bylo předmětem této daně. Již během 1. světové války byla zavedena dodatečná korporátní daň, která může být z obsahového hlediska považována za první zavedení daně z neočekávaných zisků, jelikož se daň stanovovala obdobně jako současná daň z neočekávaných zisků.

Parametry a pravidla spojená se zavedením daně z neočekávaných zisků v České republice zavedené od roku 2023 jsou stanoveny v ZDP. Poplatníci této daně musí očekávat komplexní administrativní proces, který zahrnuje vyplnění tří nových formulářů pro hlášení záloh, daňové přiznání a oznámení o přesouvání průměru upravených srovnávacích základů daně v rámci skupiny podniků s neočekávanými zisky.

Poplatníkem daně z neočekávaných zisků jsou právnické osoby, které mají příjmy z rozhodných činností v míře stanovené ZDP. Výpočet daně z neočekávaných zisků je poměrně komplexní a zahrnuje stanovení srovnávacího základu daně, který se vypočte průměrem ze základů daně za zdaňovací období let 2018 až 2021. Základ

daně z neočekávaných zisků se vypočte jako základ daně daného období mínus srovnávací základ daně. Sazba daně z neočekávaných zisků činí 60 %. Zálohy jsou stanoveny na základě předchozí daňové povinnosti, přičemž v prvním zálohovém období roku 2023 je výpočet proveden na základě fiktivní daně z neočekávaných zisků roku 2022. Správcem daně z neočekávaných zisků je specializovaný finanční úřad.

V praktické části práce byla vědeckou metodou zjišťování faktů modelováním stanovena daň z neočekávaných zisků v energetické společnosti ČEZ, a. s. a ve finanční společnosti Komerční banka, a.s. Na základě modelovaných výsledků lze odhadovat, že výše odvodu daně z neočekávaných zisků společnosti ČEZ, a. s. v roce 2023 by mohla dosáhnout přibližně 39,5 miliard Kč. Analýza výsledků hospodaření společnosti za první tři kvartály roku naznačuje, že za toto období společnost již odvedla zhruba 21 miliard Kč na dani z neočekávaných zisků. Pro celé zdaňovací období roku 2023 společnost předpokládá ve zprávě pro akcionáře, že částka daně z neočekávaných zisků může dosáhnout až 34 miliard Kč. Ovšem, vzhledem k absenci interních dat, na nichž byly tyto odhady postaveny, nelze potvrdit, zda odhad managementu není podhodnocen.

Při srovnání výsledků za první tři čtvrtletí let 2022 a 2023 je patrné, že zisk před zdaněním v roce 2022 dosáhl rekordních 63 276,00 milionů Kč. Navzdory původním očekáváním se v roce 2023 tento zisk před zdaněním ještě zvýšil o 131 milionů Kč, což může naznačovat, že společnost dosáhne v roce 2023 ještě lepších výsledků než v předchozím roce. Nicméně došlo k výraznému poklesu zisku po zdanění, který meziročně klesl o 43 %, především v důsledku zavedení daně z neočekávaných zisků.

Z hlediska společnosti ČEZ, a. s. může vysoká částka odvodu daně z neočekávaných zisků ohrozit budoucí investice, zejména v kontextu plánů na dostavbu jaderné elektrárny v Dukovanech a výstavbu jaderných bloků v Temelíně. Tato investice je odhadována až na 250 miliard Kč a představuje nejdražší energetickou stavbu v historii České republiky. Ačkoliv je společnost ČEZ, a. s. silná a stabilní společnost, schopná financovat projekt externě, existuje riziko, že by se v době vysokých úrokových sazeb mohla celá investice výrazně prodražit.

Negativní dopad daně z neočekávaných zisků pocítí i nestátní držitelé akcií společnosti. Z hlediska státního rozpočtu je velmi pravděpodobné, že odhadovaný celkový výběr daně ve výši 50 miliard Kč z odvodu daně z neočekávaných zisků od společností působících v energetickém sektoru bude naplněn.

V kontextu bankovního sektoru je zřejmé, že Komerční banka bude mít v roce 2023 výrazně vyšší úrokové výnosy díky růstu úrokových sazeb ČNB. I přes zvýšené náklady na úrokové sazby, které banky přenášejí na své zákazníky, jsou výnosy nejen konkurenceschopné, ale přispívají k optimalizaci zisku před zdaněním. Tento krok může být výhodný pro banku i pro její zákazníky, přičemž akcionáři mohou očekávat vyšší zisky a výnosy z dividend. Z extrapolovaného odhadu je také zřejmé, že bankovní sektor neodvede na dani z neočekávaných zisků ani třetinu z odhadované částky Ministerstvem financí České republiky ve výši 15 miliard Kč.

Daň z neočekávaných zisků může být považována za nástroj, který umožňuje vládám získat dodatečné příjmy v situacích, kdy podniky nebo jednotlivci dosahují neobvykle vysokých zisků. Daň z neočekávaných zisků může být vnímána jako prostředek k vyrovnaní nerovnováhy ve společnosti a k podpoře sociální spravedlnosti, může pomoci s financováním veřejných služeb nebo omezit spekulace.

Podnikatelé ovšem mohou tvrdit, že jsou pouze odměňováni za riziko, které podstupují a daň z neočekávaných zisků může tyto odměny výrazně omezovat. Zavedení windfall tax může také omezit motivaci k inovacím a růstu, protože podniky mohou mít obavy z vysokého zdanění při dosahování mimořádných úspěchů. Vláda musí pečlivě zvážit kontext momentálního vývoje ekonomiky a provést analýzu, zda zavedení této daně nepřineslo zmiňované nežádoucí vedlejší dopady a případně tuto daň v dalších letech již neuplatňovat.

Seznam literatury

VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2023. Vydání devatenácté. Meritum (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5.*

JUREČKA, Václav a MACHÁČEK, Martin. *Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Expert (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3635-3.*

MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-891-1.*

Zákon č. 586/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. *Zákon o daních z příjmů. In: Zákony pro lidi [online]. AION CS, 2023 [cit. 15.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#p17c>*

Zákon č. 6/1993 Sb. *Zákon České rady o České národní bance. In: Zákony pro lidi [online]. AION CS, 2023 [cit. 25.10.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>*

ZELENÝ, Petr. *ct24.ceskatelevize.cz: Křetínský přesune firmu do zahraničí, stěžuje si na mimořádnou daň [online]. Praha: Česká televize, 04.11.2022 [cit. 21.10.2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3541306-kretinsky-presune-svou-firmu-obchodujici-s-energiemi-do-zahranici-kvuli-mimoradne>*

VOŽENÍLEK, Lukáš. *seznamzpravy.cz: Doba úroková. České banky loni vydělaly nejvíce v historii [online]. Praha: Seznam Zprávy, 28.02.2023 [cit. 26.10.2023]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-finance-doba-urokova-ceske-banky-loni-vydelaly-nejvice-v-historii-226768>*

FUJÁČEK, Jakub. *Echo24.cz: Hra o tendr na Dukovany vrcholí. ČEZ čeká na rozhodující nabídky [online]. Praha: Echo24, 22.09.2023 [cit. 09.11.2023]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/HrsXj/zpravy-domaci-tendr-na-dostavbu-dukovan-elektrarna-westinghouse-edf-khnp-cez-nabidka-cena-jadro>*

SHUKLA, Gaurav. *THE DYNAMICS OF WINDFALL TAXATION SYSTÉM. Taxman mag. vydání. 178 str. 64. 2009, Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/326913417_THE_DYNAMICS_OF_WINDFALL_TAXATION_SYSTEM*

THORNDIKE, Joseph. (2008) *Historian Details Roots of Windfall Profit Tax, All Things Considered. NPR. Dostupné z: <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=90142714>*

Oddělení komunikace s médii. *mfcz.cz: Mimořádná daň z neočekávaných zisků bude platit od 1. ledna 2023 [online]. Praha: ministerstvo financí České republiky, 06.10.2022, 13.12.2022 [cit. 11.10.2023]. Dostupné z:*

<https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2022/mimoradna-dan-z-neocakavanych-zisku-bude-48951>

ONK. e15.cz: *Válečná daň v Česku. Co znamená Windfall Tax a kdo by jí odváděl*[online]. Praha: e15 finexpert, 23.08.2022 [cit. 12.10.2023]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/windfall-tax-sektorova-dan-co-to-je>

LYSKOVÁ, Taťána. forbes.cz: *Windfall tax i konec falešných slev. Jaké zákony se v roce 2023 změní pro byznys?*[online]. Praha: Forbes, 29.12.2022, [cit. 12.10.2023]. Dostupné z: <https://forbes.cz/windfall-tax-i-konec-falesnych-slev-jake-zakony-se-v-roce-2023-zmeni-pro-byznys/>

VLČKOVÁ, Jana. dreport.cz: *Windfall tax: poplatníci se musí připravit na nové formuláře* [online]. Praha: Deloitte, 21.10.2022 [cit. 11.10.2023]. Dostupné z: <https://www.dreport.cz/blog/windfall-tax-poplatnici-se-musi-pripravit-na-nove-formulare/>

ENACHE, Cristina. Taxfoundation.org: *What European Countries Are Doing about Windfall Profit Taxes*[online]. TAX FOUNDATION, 20.06.2023, 22.08.2023 [cit. 17.10.2023]. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/windfall-tax-europe-2023/>

Výpis z obchodního rejstříku. (2023). *Veřejný rejstřík a Sbírka listin*. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=59933&typ=PLATNY>

Výpis z obchodního rejstříku. (2023). *Veřejný rejstřík a Sbírka listin*. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=68415&typ=PLATNY>

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Status zavedení windfall tax v Evropě k 22.08.2023	14
Obr. 2 Lafferova křivka	16
Obr. 3 Měsíční vývoj inflace v České republice	20
Obr. 4 Vývoj dvoutýdenní repo sazby ČNB	20

Seznam tabulek

Tab. 1 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků ČEZ.....	23
Tab. 2 Lineární vývoj zisku před zdaněním ČEZ.....	25
Tab. 3 Výpočet relativních tržeb za čtvrté kvartály vůči celkovým tržbám daného roku ČEZ.....	26
Tab. 4 Odhad tržeb za rok 2023 ČEZ.....	26
Tab. 5 Stanovení srovnávacího základu daně z neočekávaných zisků KB	29
Tab. 6 Lineární vývoj zisku před zdaněním KB	31
Tab. 6 Výpočet relativních tržeb za čtvrté kvartály vůči celkovým tržbám daného roku KB	32
Tab. 7 Odhad tržeb za rok 2023 KB	32

Seznam příloh

Příloha 1 Data z účetních závěrek společnosti ČEZ, a.s.	42
Příloha 2 Data z účetních závěrek společnosti Komerční banka, a.s.	44

Příloha 1 Data z účetních závěrek společnosti ČEZ, a.s.

Data uvedená níže byla čerpána ze zveřejněných účetních závěrek společnosti ČEZ, a.s.

	(Hodnoty uvedeny v milionech Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem za rok
2013	provozní výnosy:	59 880,00	53 064,00	49 950,00	54 094,00	216 988,00
	zisk před zdaněním:	21 549,00	12 976,00	4 199,00	5 682,00	44 406,00
	daň z příjmu:	3 714,00	2 226,00	1 055,00	2 204,00	9 199,00
	čistý zisk:	17 835,00	10 750,00	3 144,00	3 478,00	35 207,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	27,60 %	24,45 %	23,02 %	24,93 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,24 %	17,15 %	25,13 %	38,79 %	20,72 %
2014	provozní výnosy:	53 157,00	48 549,00	45 309,00	54 736,00	201 751,00
	zisk před zdaněním:	12 405,00	9 092,00	2 897,00	4 262,00	28 656,00
	daň z příjmu:	2 497,00	1 759,00	534,00	1 434,00	6 224,00
	čistý zisk:	9 908,00	7 333,00	2 363,00	2 828,00	22 432,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	26,35 %	24,06 %	22,46 %	27,13 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	20,13 %	19,35 %	18,43 %	33,65 %	21,72 %
2015	provozní výnosy:	54 196,00	50 328,00	47 963,00	57 680,00	210 167,00
	zisk před zdaněním:	9 576,00	9 598,00	1 715,00	6 006,00	26 895,00
	daň z příjmu:	2 013,00	1 747,00	514,00	2 074,00	6 348,00
	čistý zisk:	7 563,00	7 851,00	1 201,00	3 932,00	20 547,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,79 %	23,95 %	22,82 %	27,44 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	21,02 %	18,20 %	29,97 %	34,53 %	23,60 %
2016	provozní výnosy:	51 883,00	47 020,00	46 205,00	58 636,00	203 744,00
	zisk před zdaněním:	12 191,00	4 906,00	1 164,00	1 067,00	19 328,00
	daň z příjmu:	2 235,00	1 065,00	254,00	1 199,00	4 753,00
	čistý zisk:	9 956,00	3 841,00	910,00	-132,00	14 575,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,46 %	23,08 %	22,68 %	28,78 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,33 %	21,71 %	21,82 %	112,37 %	24,59 %
2017	provozní výnosy:	52 822,00	48 061,00	45 860,00	58 349,00	205 092,00
	zisk před zdaněním:	10 661,00	8 771,00	29,00	3 292,00	22 753,00
	daň z příjmu:	1 987,00	787,00	103,00	917,00	3 794,00
	čistý zisk:	8 674,00	7 984,00	-74,00	2 375,00	18 959,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,76 %	23,43 %	22,36 %	28,45 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,64 %	8,97 %	355,17 %	27,86 %	16,67 %
2018	provozní výnosy:	46 353,00	39 899,00	45 517,00	52 717,00	184 486,00
	zisk před zdaněním:	8 903,00	420,00	2 239,00	1 955,00	13 517,00
	daň z příjmu:	1 648,00	-40,00	830,00	579,00	3 017,00
	čistý zisk:	7 255,00	460,00	1 409,00	1 376,00	10 500,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,13 %	21,63 %	24,67 %	28,58 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,51 %	-9,52 %	37,07 %	29,62 %	22,32 %

	(Hodnoty uvedeny v milionech Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem za rok
2019	provozní výnosy:	51 849,00	48 178,00	48 028,00	58 137,00	206 192,00
	zisk před zdaněním:	12 215,00	4 161,00	351,00	1 684,00	18 411,00
	daň z příjmu:	2 290,00	645,00	187,00	789,00	3 911,00
	čistý zisk:	9 925,00	3 516,00	164,00	895,00	14 500,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,15 %	23,37 %	23,29 %	28,20 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,75 %	15,50 %	53,28 %	46,85 %	21,24 %
2020	provozní výnosy:	57 046,00	49 207,00	49 297,00	58 187,00	213 737,00
	zisk před zdaněním:	17 192,00	1 057,00	-779,00	-9 564,00	7 906,00
	daň z příjmu:	3 030,00	518,00	336,00	-1 446,00	2 438,00
	čistý zisk:	14 162,00	539,00	-1 115,00	-8 118,00	5 468,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	26,69 %	23,02 %	23,06 %	27,22 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,62 %	49,01 %	-43,13 %	15,12 %	30,84 %
2021	provozní výnosy:	59 075,00	49 175,00	47 705,00	72 018,00	227 973,00
	zisk před zdaněním:	10 419,00	-6 147,00	6 571,00	2 583,00	13 426,00
	daň z příjmu:	2 033,00	663,00	1 439,00	-618,00	3 517,00
	čistý zisk:	8 386,00	-6 810,00	5 132,00	3 201,00	9 909,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,91 %	21,57 %	20,93 %	31,59 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	19,51 %	-10,79 %	21,90 %	-23,93 %	26,20 %
2022	provozní výnosy:	75 997,00	54 523,00	80 535,00	77 430,00	288 485,00
	zisk před zdaněním:	33 393,00	8 298,00	21 585,00	36 347,00	99 623,00
	daň z příjmu:	6 686,00	1 403,00	2 893,00	7 936,00	18 918,00
	čistý zisk:	26 707,00	6 895,00	18 692,00	28 411,00	80 705,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	26,34 %	18,90 %	27,92 %	26,84 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	20,02 %	16,91 %	13,40 %	21,83 %	18,99 %
2023	provozní výnosy:	93 380,00	76 317,00	76 769,00	xxx	xxx
	zisk před zdaněním:	24 393,00	19 678,00	19 336,00	xxx	xxx
	daň z příjmu:	13 572,00	8 218,00	11 794,00	xxx	xxx
	čistý zisk:	10 821,00	11 460,00	7 542,00	xxx	xxx
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
	efektivní sazba daně (%)	55,64 %	41,76 %	61,00 %	xxx	xxx

Příloha 2 Data z účetních závěrek společnosti Komerční banka, a.s.

Data uvedená níže byla čerpána ze zveřejněných účetních závěrek společnosti Komerční banka, a.s.

	(Hodnoty uvedeny v milionech Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem za rok
2013	provozní výnosy:	7 614,00	7 895,00	7 774,00	7 612,00	30 894,00
	zisk před zdaněním:	3 929,00	4 022,00	4 038,00	3 742,00	15 731,00
	daň z příjmu:	705,00	753,00	710,00	657,00	2 825,00
	čistý zisk:	3 224,00	3 269,00	3 328,00	3 085,00	12 906,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,65 %	25,56 %	25,16 %	24,64 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,94 %	18,72 %	17,58 %	17,56 %	17,96 %
2014	provozní výnosy:	7 566,00	7 588,00	7 712,00	7 810,00	30 677,00
	zisk před zdaněním:	3 843,00	4 053,00	4 087,00	4 048,00	16 031,00
	daň z příjmu:	666,00	638,00	729,00	636,00	2 669,00
	čistý zisk:	3 177,00	3 415,00	3 358,00	3 412,00	13 362,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,66 %	24,74 %	25,14 %	25,46 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,33 %	15,74 %	17,84 %	15,71 %	16,65 %
2015	provozní výnosy:	7 507,00	7 500,00	7 429,00	7 695,00	30 131,00
	zisk před zdaněním:	4 313,00	3 915,00	3 944,00	3 598,00	15 770,00
	daň z příjmu:	738,00	637,00	605,00	657,00	2 638,00
	čistý zisk:	3 575,00	3 278,00	3 339,00	2 941,00	13 132,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,91 %	24,89 %	24,66 %	25,54 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,11 %	16,27 %	15,34 %	18,26 %	16,73 %
2016	provozní výnosy:	7 694,00	8 585,00	7 702,00	7 770,00	31 751,00
	zisk před zdaněním:	3 641,00	4 750,00	4 713,00	3 769,00	16 873,00
	daň z příjmu:	653,00	839,00	678,00	629,00	2 799,00
	čistý zisk:	2 988,00	3 911,00	4 035,00	3 140,00	14 074,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,23 %	27,04 %	24,26 %	24,47 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	17,93 %	17,66 %	14,39 %	16,69 %	16,59 %
2017	provozní výnosy:	7 821,00	7 809,00	7 497,00	7 934,00	31 060,00
	zisk před zdaněním:	4 800,00	4 527,00	4 352,00	4 607,00	18 286,00
	daň z příjmu:	615,00	831,00	746,00	820,00	3 012,00
	čistý zisk:	4 185,00	3 696,00	3 606,00	3 787,00	15 274,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	25,18 %	25,14 %	24,14 %	25,54 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	12,81 %	18,36 %	17,14 %	17,80 %	16,47 %
2018	provozní výnosy:	7 571,00	7 825,00	8 335,00	8 472,00	32 203,00
	zisk před zdaněním:	3 752,00	4 665,00	5 230,00	4 872,00	18 520,00
	daň z příjmu:	678,00	837,00	913,00	921,00	3 349,00
	čistý zisk:	3 074,00	3 828,00	4 317,00	3 951,00	15 171,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	23,51 %	24,30 %	25,88 %	26,31 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,07 %	17,94 %	17,46 %	18,90 %	18,08 %

	(Hodnoty uvedeny v milionech Kč)	Q1	Q2	Q3	Q4	celkem za rok
2019	provozní výnosy:	7 956,00	8 216,00	8 265,00	8 136,00	32 573,00
	zisk před zdaněním:	4 007,00	5 019,00	4 801,00	4 764,00	18 591,00
	daň z příjmu:	757,00	890,00	883,00	889,00	3 419,00
	čistý zisk:	3 250,00	4 129,00	3 918,00	3 875,00	15 172,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,43 %	25,22 %	25,37 %	24,98 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	18,89 %	17,73 %	18,39 %	18,66 %	18,39 %
2020	provozní výnosy:	7 841,00	7 241,00	7 263,00	7 318,00	29 664,00
	zisk před zdaněním:	3 374,00	2 175,00	2 104,00	2 632,00	10 284,00
	daň z příjmu:	646,00	424,00	405,00	510,00	1 985,00
	čistý zisk:	2 728,00	1 751,00	1 699,00	2 122,00	8 299,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	26,43 %	24,41 %	24,48 %	24,67 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	19,15 %	19,49 %	19,25 %	19,38 %	19,30 %
2021	provozní výnosy:	7 422,00	7 383,00	7 823,00	8 719,00	31 346,00
	zisk před zdaněním:	2 556,00	3 905,00	4 315,00	5 244,00	16 020,00
	daň z příjmu:	492,00	710,00	813,00	1 012,00	3 028,00
	čistý zisk:	2 064,00	3 195,00	3 502,00	4 232,00	12 992,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	23,68 %	23,55 %	24,96 %	27,82 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	19,25 %	18,18 %	18,84 %	19,30 %	18,90 %
2022	provozní výnosy:	9 477,00	9 690,00	9 838,00	9 627,00	38 632,00
	zisk před zdaněním:	4 446,00	5 961,00	5 601,00	5 764,00	21 771,00
	daň z příjmu:	869,00	1 111,00	951,00	1 067,00	3 998,00
	čistý zisk:	3 577,00	4 850,00	4 650,00	4 697,00	17 773,00
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	24,53 %	25,08 %	25,47 %	24,92 %	100,00 %
	efektivní sazba daně (%)	19,55 %	18,64 %	16,98 %	18,51 %	18,36 %
2023	provozní výnosy:	8 958,00	9 142,00	8 899,00	xxx	xxx
	zisk před zdaněním:	4 444,00	5 581,00	5 199,00	xxx	xxx
	daň z příjmu:	833,00	999,00	861,00	xxx	xxx
	čistý zisk:	3 611,00	4 582,00	4 338,00	xxx	xxx
	podíl Q na výnosech daného roku (%):	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
	efektivní sazba daně (%)	18,74 %	17,90 %	16,56 %	xxx	xxx

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Benedikt Troják		
STUDIJNÍ PROGRAM/OBOR/SPECIALIZACE	Finanční řízení		
NÁZEV PRÁCE	Model očekávaných dopadů zavedení windfall tax v České republice		
VEDOUCÍ PRÁCE	doc. Ing. Jiřina Bokšová, Ph.D.		
KATEDRA	KFU - Katedra financí a účetnictví	ROK ODEVZDÁNÍ	2023
POČET STRAN	47		
POČET OBRÁZKŮ	4		
POČET TABULEK	7		
POČET PŘÍLOH	2		
STRUČNÝ POPIS	Tato práce je zaměřena na daň z neočekávaných zisků. Její historii, důvody zavedení v České republice a Evropské unii, vymezení parametrů zavedení této daně v České republice a ekonomické jevy, které se se zavedením této daně mohou pojít. Praktická část práce je zaměřena na modelování dopadů daně z neočekávaných zisků na dvě vybrané účetní jednotky, jelikož je daň zaměřena na společnosti z energetického a bankovního sektoru, tak byl vybrán jeden zástupce za oba sektory. Konkrátně ČEZ, a.s. jako nejvýznamější česká energetická společnost a Komerční banka, a.s. jako zástupce bankovního sektoru.		
KLÍČOVÁ SLOVA	daň, neočekávaný, zisk, tržby, energetika, bankovníctví, model, dopady, rozpočet, poplatník, zálohy		

ANNOTATION

AUTHOR	Benedikt Troják		
FIELD	Financial Management		
THESIS TITLE	Model of expected impacts from implementation of windfall tax in Czech Republic		
SUPERVISOR	doc. Ing. Jiřina Bokšová, Ph.D.		
DEPARTMENT	KFU - Department of Finance and Accounting	YEAR	2023
NUMBER OF PAGES			
	47		
NUMBER OF PICTURES			
	4		
NUMBER OF TABLES			
	7		
NUMBER OF APPENDICES			
	2		
SUMMARY	This work is focused on the windfall tax. Its history, reasons for introduction in the Czech Republic and the European Union, definition of the parameters, implementation of this tax in the Czech Republic and economics phenomena, which might be associated with this tax. The practical part of this work is focused on prediction of the effects of the windfall tax on two selected entities, since the tax is focused on companies from the energy and banking sectors. Specifically it is focused on ČEZ, a.s. as the most important energy company in the Czech Republic and Komerční banka, a.s. as representative of the banking sector.		
KEY WORDS	tax, windfall, profits, revenues, energy, banking, model, effects, budget, taxpayer, advances		